

ATRIUM – Arhitektura totalitarnih režimov dvajsetega stoletja v upravljanju mest

ATRIUM – Architecture of Totalitarian Regimes of the XXth Century in Urban Management

🕒 2011/2013

UDK:

72.036

1.03 Kratki znanstveni prispevek

TIP PREDSTAVITVE *TYPE OF PRESENTATION*
raziskovalni projekt / mednarodni

VODILNI PARTNER *PROJECT LEADER*
Municipality of Forli, Italija

DELOVNA SKUPINA *WORKING GROUP*
UL, Fakulteta za arhitekturo: vodja projektne skupine – izr. prof. dr. Tadeja Zupančič; ostali člani: doc. dr. Sonja Ifko, doc. dr. Alenka Fikfak, asist. dr. Matevž Juvančič, dr. Špela Verovšek; Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana: dr. Aleš Gabrič; UL, Ekonomska fakulteta: izr. prof. dr. Irena Ograjenšek; UL, Fakulteta za družbene vede, doc. dr. Irena Bačlija

PROJEKTNI PARTNERJI *PROJECT PARTNERS*
Poleg Univerze v Ljubljani, Fakultete za arhitekturo pa so partnerji še: Province of Forli-Cesena, Municipality of Velenje, The National Institute of Immovable Cultural Heritage, Municipality of Plovdiv, Szechenyi Istvan University, Local Government of Gyor City with County Rank, Institute of Construction and Architecture of the Slovak Academy of Sciences, Metropolitanate of Moldavia and Bucovina – Archdiocese of Iasi, Institute for Innovation & Sustainable Development AEIPOUS, Cultural & Educational Technology Institute ATHENA - Research & Innovation Centre in Information, Communication and Knowledge Technologies, Town of Labin, Fund of microregional tourism cluster Subotica-Palic, Tirana Municipality, Rotor – organization for development of tourism of region Doboj, Ministry of Culture Bulgaria, Municipality of Rasa

SPLETNA STRAN *WEB PAGE*
www.atrium-see.eu

COBISS Slovene Co-operative Online Bibliographic system and services
ZUPANČIČ-STROJAN, Tadeja (ur.), IFKO, Sonja (ur.), FIKFAK, Alenka (ur.), JUVANČIČ, Matevž (ur.), VEROVŠEK, Špela (ur.). Manual of wise management, preservation, reuse and economic valorisation of architecture of totalitarian regimes of the 20th century. Forli: Municipality; Ljubljana: Faculty of Architecture, 2013. 208 str., ilustr. ISBN 978-961-6823-32-6. [COBISS.SI-ID 265890304]

AVTORICI PRISPEVKA *MATERIALS PREPARED BY*
izr. prof. dr. Tadeja Zupančič, doc. dr. Sonja Ifko

UVODNIK
EDITORIAL
ČLANEK
ARTICLE
RAZPRAVA
DISCUSSION
RECENZIJA
REVIEW
PROJEKT
PROJECT
DELAVNICA
WORKSHOP
NATEČAJ
COMPETITION
PREDSTAVITEV
PRESENTATION

VSEBINA

V državah jugovzhodne Evrope je mogoče najti veliko dediščine, ki na različne načine odražajo vso raznolikost totalitarnih režimov dvajsetega stoletja. Velik del te dediščine ni ustrezno ovrednoten. Zelo slabo je na splošno razumljen njihov pomen v kontekstu arhitekturnega razvoja in potencialov, ki jih ta dediščina predstavlja, zato prihaja do uničevanja pomembnega dela arhitekturne produkcije polpretekle zgodovine. Projekt izhaja iz predpostavke, da lahko tudi ta dediščina postane pomembno izhodišče lokalnega razvoja, še posebej v transnacionalni povezanosti. Zato projekt razvija in promovira evropsko pot arhitekture dediščine totalitarnih režimov, ki bo ostala po zaključku projekta nosilec tako raziskovanja kot razvoja upravljanja posameznih lokacij znotraj širše povezane mreže.

Poseben poudarek v projektu zasluži priprava priročnika za upravljanje omenjene dediščine, ki je nastajal pod vodstvom raziskovalne skupine naše fakultete.

Cilj projekta ATRIUM je torej oblikovanje poti kulturne dediščine totalitarnih režimov, da bi tako bolje izobrazili prebivalstvo tudi o tem travmatičnem obdobju evropske zgodovine. Da bi bilo to kar se da učinkovito in vključeno v obstoječe sisteme upravljanja urbanih območij v državah partnericah, smo si pri zasnovi manuala zadali iskanje odgovorov na dva temeljna sklopa vprašanj. Najprej, kako učinkovito analizirati, vrednotiti in posledično ohranjati najpomembnejše pričevalce teh zgodovinskih obdobj ter jih posledično objektivno interpretirati; ter v nadaljevanju, kako zasnovati upravljalvske smernice, ki bodo ustrezale sistemom vseh enajstih partnerskih držav. Pri tem je pomembno, da se prilagajajo specifikam nacionalnih sistemov varovanja in upravljanja dediščine, pa hkrati ustvarjajo merila za skupen sistem upravljanja, ki ga organizacija kulturne poti potrebuje. Še posebej, če je njegova ambicija širitev in vključevanje novih lokacij iz različnih držav, tudi tistih, ki do sedaj še niso del projekta.

Priročnik za upravljanje, varovanje, ponovno rabo in ekonomsko valorizacijo arhitekture totalitarnih režimov 20. stoletja je torej zasnovan kot eden ključnih dokumentov projekta. Sestavljajo ga trije osnovni vsebinski sklopi. V prvem so raziskovane teme varovanja in upravljanja obravnavane dediščine v različnih kontekstih interpretacij, pristopov in kriterijev varovanja, ki so bili do sedaj razviti. Raziskovalno razvojni kontekst zaključuje slovar pojmov, ki definirajo terminološki sistem obravnavanje tematike.

V naslednjem sklopu z naslovom Meta-projekti so predstavljeni značilni projekti partnerjev projekta, ki so razvrščeni v dve skupini in sicer na tiste, ki so prenovljeni oziroma imajo nove ustrezne funkcije in na tiste, ki predstavljajo pomembne razvojne vizije za prihodnost.

V tretjem sklopu, ki je ključni del priročnika, so predstavljena priporočila, kako pristopati k upravljanju območij dediščine. Po priporočilih o zasnovi identifikacijsko raziskovalnega pristopa z vrednotenjem dediščinskih struktur je predstavljen proces zasnove upravljalvskega pristopa. Ta obravnava tako pristope upravljanja posameznih lokacij kot njihovo povezovanje v urbanem in širšem regionalnem kontekstu. V sklepnem delu pa so predstavljena še izhodišča za usmerjanje razvoja območij z vidika njihovih ekonomskih potencialov.

Recenzentka priročnika, prof. dr. Maya Dimitrova Grekova, poudarja pomen presejanja dosedanjih praks v diskusiji različnih javnosti, ki so še posebej pomembne ob občutljivih temah. Ocenjevalec Prof. Ulise Tramonti pa vidi uporabnost učbenika kot karto za iskanje poti, pa tudi kot orodje za branje te karte. Izpostavlja predvsem njegovo vlogo v prizadevanju za kritično objektivnost pristopa, ki je ob obravnavi tematske specifikle ključnega pomena.

Slika 1: Naslovnica – MANUAL OF WISE MANAGEMENT, PRESERVATION, REUSE AND ECONOMIC VALORISATION OF ARCHITECTURE OF TOTALITARIAN REGIMES OF THE 20TH CENTURY (naslovnica: Jaka Bonča, 2013).

Priročnik je sam po sebi pilotni projekt, ki ga bo šele uporaba v praksi lahko ustrezno ocenila in ovrednotila. Zato ob njegovem zaključku njegovi snovalci pričakujemo predvsem odzive uporabnikov, lokalnih skupnosti, pa tudi strokovnjakov, ki bodo skozi uporabo nedvomno prispevali k optimizaciji procesov upravljanja urbane arhitekturne dediščine.

ABSTRACT

The ATRIUM Manual represents an up-grade of the ATRIUM survey, where some cases have been identified. It opens the discussion about what to do with those and other potential cases, how to deal with them, how to develop visions, concepts and systems for their management. As the ATRIUM partnership structure is composed from a wide variety of partner types, their cultural and political contexts, their ideas about the architectural heritage dealt with, and about their potential management, the manual addresses this variety, and reflects it within its guidelines.

LITERATURA:

- Ifko, S. (2013). *The issues of interpretation of architectural heritage of 20th century European totalitarian regimes*. V: Zupančič-Strojan, T. (ur.), Ifko, S. (ur.), Fikfak, A. (ur.), Juvančič, M. (ur.), Verovšek, Š. (ur.). *Manual of wise management, preservation, reuse and economic valorisation of architecture of totalitarian regimes of the 20th century* (str. 20-25). Forli: Municipality; Ljubljana: Faculty of Architecture.
- Zupančič-Strojan, T., Ifko, S. (2013). *Some facts about the framework of the project, partners, manual and future use*. V: Zupančič-Strojan, T. (ur.), Ifko, S. (ur.), Fikfak, A. (ur.), Juvančič, M. (ur.), Verovšek, Š. (ur.). *Manual of wise management, preservation, reuse and economic valorisation of architecture of totalitarian regimes of the 20th century* (str. 8-9). Forli: Municipality; Ljubljana: Faculty of Architecture.
- Zupančič-Strojan, T., Juvančič, M. (2013). *Management vision development guidelines: managing ATRIUM vision and network structure*. V: Zupančič-Strojan, T. (ur.), Ifko, S. (ur.), Fikfak, A. (ur.), Juvančič, M. (ur.), Verovšek, Š. (ur.). *Manual of wise management, preservation, reuse and economic valorisation of architecture of totalitarian regimes of the 20th century* (str. 143-146). Forli: Municipality; Ljubljana: Faculty of Architecture.